

Ett centralt arkiv för dövas historia i Nederländerna tar form

30 januari 2025

Foto: Nederlands Dovenarchief

Arbetsgruppen för kulturellt dövarv (CED) från Dovenschap och Kentalis har tillsammans lagt grunden för det Nederländska Dövarkivet (NDA). De får ekonomiskt stöd från Kentalis, som erbjuder bland annat vård, handledning i skolan och arbetsvägledning. Målet är att skapa en central plats där dövas historia i Nederländerna kan samlas och bevaras. Det handlar om gamla dokument, foton och tidskrifter.

Sedan 2015 har CED arbetat med att samla in berättelser från dövgemenskapen, medan Kentalis 2019 startade en arbetsgrupp som fokuserar på att sammanföra historien om dövundervisning och vård. Materialet är dock utspritt över hela landet, vilket gör det svårt att hitta. Därför beslutade de båda organisationerna att slå ihop sina resurser och skapa ett gemensamt arkiv. De inspirerades också av ett liknande projekt i Storbritannien. Forskaren Corrie Tijsseling från Kentalis och volontären från CED, Lianne Westenberg, berättade om arkivet för DNieuws, vår samarbetspartner i Nederländerna.

Enligt Corrie är ett centralt arkiv mycket behövligt. "För min doktorsavhandling var jag tvungen att resa över hela Nederländerna för att hitta information i olika arkiv. Det tog enormt mycket tid och energi. Nu kan man hitta information med ett klick via en webbplats" berättade hon.

Hur långt tillbaka sträcker sig egentligen dövhistorien? Lianne och Corrie berättar att under början av 1900-talet var dövas föreningsliv mycket starkt. Det fanns ett tiotal föreningar över hela landet för exempelvis fotboll, teater, schack och simning. Dessa föreningar var ofta kopplade till religiösa samfund, som katolska eller protestantiska riktningar, men det fanns också offentliga föreningar som var öppna för alla.

NDA innehåller nu främst gamla utgåvor av Woord en Gebaar (Ord och tecken) från perioden 1981–1994. Att offentliggöra mer material är dock inte enkelt. Strikta regler, som GDPR och Arkivlagen och upphovsrätten styr vad som får publiceras, förklarar de. Materialet kontrolleras först och sen avgörs om materialet får ingå i

den offentliga delen av arkivet eller den avstängda delen. Därefter granskas kvaliteten. Sedan registreras materialet i det professionella arkivsystemet, där det får en kod och andra egenskaper. Att bygga upp det Nederländska Dövarket är ett tidskrävande arbete. Det kommer att ta år innan det är ett fullständigt arkiv.

Här i Sverige pågår det nu ett liknande projekt, nämligen Dövas Kulturarvscentrum som drivs av Sveriges Dövas Riksförbund, Västanviks folkhögskola och föreningen Pär Aron Borgs vänner. Projektets huvudfokus är att bygga upp ett fysiskt museum och utveckla ett digitalt museum. Projektet pågår mellan oktober 2023 fram till oktober 2026, med stöd från Allmänna Arvsfonden.

Jos de Winde, Dnieuws

Översatt och redigerad av Kenny Åkesson

nyhet@teckenbro.com

www.teckenrapport.se